

energie vernieuwe om uw God in het u aanbevelen werk te dienen. Is dat de uitwerking van de spij die ge naamt, dan heeft God die spij gezegd. En zoo is het in alle ding, bij uw werk, bij uw ondernemen, bij uw levenskeus. Niet alsof ook niet tegenspoed zich er in mengen kon. Gestadige voorspoed is allerminst kenmerk van zegen. Dan toch zou een bordeelhouder die straks rijk wordt, bovenmate in dien zegen deelen. Neen, de zegen strekt zich uit over ons leven, over ons aanzijn, over ons doen en laten in samenhangend verband. Ge moet om van zegen te kunnen spreken niet letten op het succes in deze of gene afzonderlijke zaak, maar over het geheel van uw leven in onderling verband, in verband zelfs met het leven van uw kinderen in een volgend geslacht, en u dan afvragen, of uw uit- en inwendig leven wel strekt, om uzelf en uw kinderen persoonlijk Gods nader te brengen en des eeuwigen levens te verzekeren, ja, of ge, onder die genade verkerende, een levensexistentie leidt die de zake Gods bevordert, zijn koninkrijk komen doet. Zegen is er, als het gaat naar de zes beden van het Onse Vader, vloek als het tegen die beden ingaat.

Nu rijst hierbij echter de gewichtige vraag, of dit alleen slaat op het geestelijke in onze existentie, of ook op het lichamelijke, stofelijke en uitwendige. En dit nu ontkent de Doopersche. Neen, zegen en vloek viadt hij alleen op geestelijk gebied, en alle samenhang en verband tusschen het geestelijke en stofelijke, tusschen het zichtbare en onzichtbare, tusschen het in- en uitwendige ontgaat hem. Daar heeft hij oog noch oor voor. Dit komt het duidelijkst uit in het Sacrament. In alle sacrament toch is er tweërlei, iets dat geloofd en iets dat gezien wordt, hetzij reëel, hetzij symbolisch, en het mystieke bestaat juist in de organische verbinding, die tusschen beide gelegd is. Als menschen bestaan we uit ziel en lichaam. Niet driedeel, maar tweedeel. Want wel mag niet ontkennd dat ook tusschen de ziel en den geest te onderscheiden is, maar niet alsof dat twee afzonderlijke samenstellende deelen van ons menschelek wezen waren. Er zijn niet drie, er zijn slechts twee principiele elementen, het stofelijke en het geestelijke, en het is uit dien hoofde ganschelijk ongerijmd, niet om ook het geestelijke van het natuurlijke te onderscheiden, maar wel om lichaam, ziel en geest als drie op zichzelf staande samenstellende deelen van onze menscheleke existentie op te vatten. Doch al zijn we lichaam en ziel, stof en geest, die twee zitten niet los in elkaar geschoven, maar bestaan in organisch verband. Niet door de zenuwen, want de zenuwen zijn stof, maar wel op het ons onbekende punt, waar de zenuwen aan de ziel raken en de ziel de zenuwen grijpt. Nu mogen we daarom lichaam en ziel niet vermengen noch dooreenwarren. De ziel is geen sublimaat van de stof, noch ook het lichaam een bezinksel van den geest in ons. Gelijkt het onzichtbare tegen het zichtbare overstaat en er van onderscheiden is, zoo ook zijn lichaam en ziel twee, edoch, ze zijn door God in onze schepping door een mystieken band verbonden, een band die als straf voor en gevolg van de zonde, in den dood tijdelijk moge loslaten, maar dien Gods almachtigheid eens weer aanbindt. En zoo nu is het ook met het onzichtbare en het zichtbare leven der wereld. Ook op haar terrein bestaat er tusschen de geestelijke en de stofelijke natuur zeker geheimzinnig verband. Vandaar dat de zonde, niet alleen den dood van den mensch, maar ook den vloek over de aarde met zich brengt. God zegt het dan ook klaarlijk tot Adam: *Het aardrijf zij vervloekt om uwen wil*. Alleen maar, dat zij nimmer verstaan, alsof er nu zekere geheimzinnige boze stof over de aarde ware gespreid, en alsof de vloek in die boze stof zou bestaan, zoodat men door wegneming van die boze stof, ook weer den vloek van de aarde zou kunnen wegnemen, want evenmin als de zonde is de vloek iets op zich zelf, iets grijpbaars, iets positiefs. De zegen is iets een heilzaam-brennende en de vloek een onheilspellende tinctuur; maar beide, zonde en vloek, zijn in haar tegendeel omgekeerde oorspronkelijke scheppingskrachten. De aarde brengt door den vloek doornen en distelen voort, niet alsof er nu een nieuwe schepping van doornen en een nieuwe opzettelijke schepping van distelen plaats greep, maar in de natuur aanwezige krachten worden zoo omgeleid, en zoo omgezet, dat wat vroeger een goede plant was, nu omgezet is in een doorn of distel, juist zooals Jesaja 55 ons leert, dat de distel eens in een mirt, de doorn in een denneboom omgaat. Al geven we dan ook toe, dat de doorn en distel hier meer bij wijze van voorbeeld genoemd worden, en dat deze vloek zich feitelijk over heel het leven der natuur uitstrekt, in geen geval mag gezegd, dat de vloek een soort onheilgeleed zou zijn, die men door zekere tooverformule kon doen verdwijnen. De vloek rust dan ook nog op heel de natuur. Die vloek der natuur is door Christus niet weggenomen. En het eenige wat mag beleden worden, is dat ook die vloek in graad verschillen kan, en dat zoowel de gemeene gratie als de particuliere genade er toe bijdraagt, om dien vloek te temperen.

„Gij hebt bevel gegeven“.

Gij hebt bevel gegeven, om mij te verlossen; want Gij zijt mijn steenrots en mijn burch.

Psalm 71: 3b.

Stel, er kwam nogmaals over Spanje bericht, dat een Amsterdamse koopvaarder op het Marokkaansche rif was afgeloopen, en dat de kapitein met het schepselsvol gebloed door de Moeren was weggevoerd.

Nu snelt de vrouw van dien kapitein naar den Haag, hartstochtelijk weenende en klagende, en biddende, dat men toch de gevangenen ont-

zetten mocht. En kaln antwoordt haar de Minister der Koningin: „Mevrouw, de order is al weg, het bevel is gegeven, om man zal worden verlost“.

En die wetenschap, dat het bevel al gegeven is, ontwapt op eenmaal haar angst. Nu ziet ze in haar verbeelding ons oorlogsschip het rif al naderen, onze vlag er waaien, de troepen landen, de Moeren terugwerpen, de gevangenen openbreken, en haar man met al het gevangene scheepsvolk vrij uitgaan.

Zulk een toovermacht school er in dat eenvoudige zeggen: *Er is reeds bevel gegeven*, om uw man te verlossen.

En geheel in dien zin roept nu ook de Psalmist uit: „Gij, o, Heere hebt bevel gegeven, om mij te verlossen“.

De zanger is op zijn dagen gekomen, de harpenaar tot de grijsheid gederd. „Terwijl de ouderdom en de grijsheid daar is, verlaat mij niet, o, God“ is de klachte zijner wakheid. „Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms; verlaat mij niet, nu mijn kracht vergaat“, luidt de weemoedige toon, waarmede zijn hart naar God schreit.

Er was angst in zijn ziel, want hij zag het, hoe ze op zijn ziel loerden, roepende: „God heeft hem verlaten, jaagt na en grijpt hem, want er is geen verlosser!“

En onder dat wilde geroep van den haat, die hem aangrijpt, siddert hij innerlijk, zijn hart heeft hem in den boezem, en hij kermt: „o, God, wees niet verre van mij, mijn God, haast u tot mijn hulpe!“

En nu, nog eer er hulpe opdaagt, schiet er als met de flits van het weerlicht, plotseling een stralende, een alle smartgevoel verdonkerende overtuiging door zijn ziel. De helper is er, God heeft reeds bevel gegeven om mij te verlossen.

Nog een cogwenk, en ik ben gered.

Kuante dat zeggen bij den Psalmist nu op een particuliere openbaring? Blijkt ook maar uit iets, dat hij op dien eigen oogenblik een Goddelijke inspraak of toespraak ontving, die hem het besluit Gods, om hem te verlossen, berichte?

Stellig niet. Wel werkte er een mystieke macht op zijn ziel. Het ging niet buiten den Heiligen Geest om. Ja, het mag gezegd, dat het de Heilige Geest zelf was, die in Davids hart die stellige overtuiging zoo snel en scherp wekte.

Maar toch een van bijzondere openbaring leest ge niets, en de grond voor zijn stellige wetenschap vond de Psalmist, niet in wat hem op dat oogenblik als uit den hemel geseind werd, maar in de belofte, die God aan David bij zijn optreden tegen Saul had medegegeven. Die belofte verpande aan David in zijn huis de toekomst, en waarborgde hem den eindtriomf. Aldus toch had de Heere tot hem gesproken:

„Mijn goederdierenheid zal ik niet van hem“

(wegnemen).

En in mijn getrouwheid zal ik niet fellen.

Ik zal mijn Verbond niet ontheligen.

En hetgeen uit mijn lippen gegaan is, zal ik niet veranderen.

Ik heb eens geworpen bij mijn liegheld: „Zoo“

(ik aan David liege).“

Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn.

En zijn troon zal mij zijn gelijk de zon.“

Die rijke belofte van zijn God nu, stelt indachtigmakende genade, in dat bange oogenblik, plotseling helder voor Davids bewustzijn.

Die belofte grijpt hij aan. Hij weet het, hij geloofte het, dat een belofte Gods geen doode letter, maar een werkende kracht is, en dat 's Heeren doen naar zijn belofte bepaald is.

En in die wetenschap roept hij het nu als in heiligen triomf uit: „Ik weet het, Heere, Gij hebt reeds bevel gegeven, om mij te verlossen, Gij zijt mijn Steenrots en mijn Burch.“

En zoo verstaan, vloet die vertroosting, die in dat woord schuilt, naar al Gods kinderen af.

Immers ook zij zijn kinderen der belofte, en ook voor hen vormen de beloften Gods den grondslag waarop hun leven rust.

Want wel zijn die beloften in haar natuur algemeen. Beloften niet voor dezen of genen persoonlijk, maar beloften voor al Gods heiligen, voor al de gekenden des Heeren, voor al wie nieuwgeboren is uit God.

Maar het geloof heeft die beloften persoonlijk gemaakt. Niet dat vage, beschouwende geloof, dat Gods beloften van verre aan den horizon tist schitteren, en dan uitroept: „o, Hoe schoon!“ maar zonder ze te kunnen grijpen.

Neen, echt, uit God geweld, zaligmakend geloof haalt die beloften van den verre horizon naar zich toe, tot vlak bij de ziel, neemt ze in de ziel op, en maakt ze van dat oogenblik af zoo strikt en stipt persoonlijk, dat het is of Gods kind bij het lezen der Heilige Schrift, er overal zijn eigen naam voluit bij ziet staan, ja, alsof ze voor hem alleen gegeven waren.

Want wel zijn velen daar tegenwoordig slapper in, bij wie de toeigende kracht van het geloof verzwakt is.

Maar in oogenblikken van ongekende spanning, als de werelwind alle stof van de ziel wegvaagt, en de ziel weer een oogenblik helder glanst, dan spreekt dat besef van tot Gods uitverkorenen te behooren, van in het bundelen der levenden besloten te zijn, van het zaad Gods in zijn eigen hart om te dragen, en den Heiligen Geest in zijn eigen ziel met onuitsprekelijke verzuchtingen te hooren bidden, toch ook nu nog zoo machtig en overweldigend, dat de beloften Gods weer op eenmaal in het licht eener persoonlijke toepassing voor ons verschijnen, en die beloften daar voor ons komen te liggen, als een Goddelijk, met het bloed des Zoons bezegeld, testament.

En dan geen nood, ook al zijn dan de wateren tot aan de ziel gekomen, ja, al dreigen al de baren en golven over ons hoofd te gaan.

Want dan houdt de verbrokkeling van ons leven op. Dan begint heel onze levensloop voor ons geloofsbesef een geheel te vormen. En dan zien we in heel den gang van dat leven, op elk punt, de alles schikkende, en sturende, en bestierende hand onzes Gods.

Dan wordt het ons steeds klarer, hoe God in heel dat verloop van ons leven steeds bezig is zijn beloften ook aan ons te vervullen; nooit van die beloften afwijkende, maar steeds die beloften doorzettend.

Waar we vroeger soms in angst wegstroepen en wegstroepen, en niet wisten waarheen, bleek ons van achteren, hoe ook die vallei der angsten doorwandeld moest, omdat de Heere alleen door die vallei der angsten henen zijn beloften aan ons kon waarmaken.

Het is nu niet meer, voor lange dagen een leven buiten God, en voorts nu of dan God tusschenbeide tredende met het waarmaken van zijn beloften, maar het wordt al één bedrijf, één actie, één in elkaar geschakelde toelag,

een samenhangend geheel, dat er in het groot en in het klein op is aangelegd en toegelegd, om nooit iets anders te doen, dan zijn beloften aan ons, in daden, in wesenlijkheden, in steeds zekerder vervullingen om te zetten.

Ge voelt dan u zelve als een verkeerd mens, als een tegenstrevig werstaar, als een bemette en onreine in uw eigen binnenste. Maar God heeft gezegd, God heeft u beloofd: Ik wil die onreine en verloren ziel heilig en heerlijk maken! En nu ziet ge van achter uw Vader uit de hemelen al de dagen uw levens rusteloos bezig, om dat doel met u te bereiken, en u dat heilige einddoel tegen te voeren.

„God heeft eenmaal bevel gegeven, om u te verlossen“. Dat is zijn vrijmachtige belofte. En nu wordt dit bevel ook uitgevoerd.

Gij wordt verlost, door vuur en water henen.

En datzelfde past ge dan ook wel terdege op de stukken en deelen van uw leven toe.

Voelt ge u heden of morgen weer als in strikken des doods bevangen, door den wederpartijder, die u om uw vasthouden aan uw God, najaagt en grijpen wil, dan komt te midden ook van dien angst weer diezelfde belofte Gods u voor. En als ge dan uw nood aan uw God klaagt, en ge mocht uw ziel in het gebed uitstorten, en het Amen mocht u een geloofsaamen zijn, dan is de vertroosting er voor u, nog eer ge bidden kondt, en overkomt u het zalig besef, dat, nog eer ge roepen gingt, om geholpen te worden, God reeds bevel had gegeven, om u te verlossen, Hij die uw Steenrots en uw Burch is.

Wat dan niet zeggen wil, dat daarom elk lijden wordt afgewend, of elke smart u gespaard. o, Neen.

Als in de veldhospitaal de gewonden van het slagveld worden binnengedragen, en ze liggen bij tientallen te wachten, wie hen helpen zal, en deze is te redden zoo hem oogenblikkelijk het been, en gene zoo hem zonder verwij de arm wordt afgezet, en het hoofd der valdient flinstert één dier ongelukkigen in het oor: „Ik heb bevel gegeven om eerst u te helpen“, zeker dan volgt de operatie, want dat moet juist, maar klinkt toch dat: „Ik heb bevel gegeven om u te helpen“ den ongelukkige als levensmuziek in het oor.

En nu wordt hem het verbeurde lichaamsdeel wel afgezet, maar zie, juist daardoor is hij behouden.

En zoo nu ook gaat het op het slagveld van Gods heiligen toe.

Ook hier wordt wond op wond toegebracht, en niet zelden is ook voor hen, na de verwonding hunner ziel, alleen heel besteld in een pijnlijke bewerking, die hun God deswege voor hen besteld heeft.

En dan bidt Gods echte kind, zoomin als de gewonde krijger, die kunstbewerking af, maar roept ze veeleer in, en zegent ze, en het is juist in die pijnlijke bewerking, dat hij het bewijs vindt, hoe God bevel heeft gegeven om hem te verlossen, en hoe de belofte zijns Gods aan hem doorwerkt.

Toen Simeel van den hoogen weg stof oploeg en met steenen wierp, en David luidkeels vloekte, grepen de zonen van Zeruia naar hun sabel, om dien vloeker den kop voor de voeten te leggen.

Maar David verstaand het anders. God had bevel gegeven, dat Simeel David vloeken moest. En deswege was die vloek zelf voor David ingewezen in het hoog bevel dat God gegeven had om hem te verlossen.

Altoos bij dien man Gods, die zoomin geen tweede zijn zieleleven voor u ontsloot, een rusten in de Souvereiniteit zijns Heeren.

Een weten, dat God hem drong, dat God den weg voor zijn voet ontsloot, en dat God zijn voet op den weg richtte.

God zingt David voor, en David doet niet anders dan zijn God naziagen.

Naziagen ook als het door bloed en tranen gaat.

Want in het eind zou het toch blijken: Zijn God had bevel gegeven om hem te verlossen.

Amsterdam, 11 Juni 1897.

Register op E Voto.

De intekening op het REGISTER van E VOTO wordt den 15den Juni e. k. gesloten.

Ons terrein.

Ook over de groote uitgestrektheid van ons Zendingsterrein op Java zouden we nog een woord ten beste geven.

Soemba nu ter zijde gelaten, omvat ons arbeidsveld, dat van de Ned. Geref. Zendingsvereniging is overgenomen, volgens het officiële rapport, blz. 8, niet minder dan de residentien Pekalongan, Bagelen, Banjoemaas, Kadoe, benevens het rijk van Djocjarta, en in aanvraag: Soerakarta.

Volgens het jongste Koloniaal Verslag nu is de oppervlakte en de bevolking van dat gebied als volgt:

geogr. mijl.

Pekalongan...	32.3 met 560,000 inwoners.
Banjoemaas...	101.1 „ 1,326,073 „
Bagelen...	62.1 „ 1,392,962 „
Kadoe...	37.1 „ 741,191 „
Djocjarta...	56.5 „ 802,236 „
Soerakarta...	112.9 „ 1,189,349 „
Samen alzo...	401.9 „ 5,911,811 „

Gelijk men ziet overtreft dus de bevolking van het Zendingsterrein op Midden-Java alleen, om nu van Soemba, Soerabaya en Batavia niet eens te spreken, de bevolking van een heel vaderland reeds met meer dan een miljoen inwoners, terwijl de uitgestrektheid van het terrein niet zooveel scheelt.

Volgens hetzelfde regeringsverslag bedraagt het aantal Christenen uit de inlanders in deze residentien en rijken:

	mann.	vrouw.
In Pekalongan 213 en 218 saam	431	
In Banjoemaas 284 „ 281 „	565	
In Bagelen 1202 „ 1183 „	2385	
In Kadoe 310 „ 328 „	638	
In Djocjarta 977 „ 963 „	1940	
En in Soerakarta 12 „ 13 „	25	

Alzo over alle residentien zijn saam 5984 Dit maakt derhalve op bijna 6,000,000 zielen nog niet 6000 Christenialanders, zijnde op de 1000 één.

Kon men nu nog zeggen, dat deze 6000 een keurkorps vormden van mannen en vrouwen vol van kracht en des Heiligen Geestes, zoo zou dat cijfer metterdaad nog iets beteekenen.

Doch lees nu het rapport door Ds. Lion Cachet over de Christengemeenten in Midden-Java uitgebracht en ge slaat uw handen in elkaar.

Al aanstonds gaan van de 6000 ruim 2000 af die Sadrach volgen, en geheel op doolpaden verliepen.

En bij de overige 4000 is de kennisse zelfs nog zoo achterlijk, dat zelfs de mannen die waardig geacht werden als ouderlingen op te treden, de eerste beginselen niet kennen.

Feitelijk mag dus gezegd, dat van deze gemeenten als zoodanig geen krachtige propaganda kan uitgaan, en dat veeleer aan de geneezing van deze gemeenten nog veel kracht besteed moet worden.

Alles komt dus feitelijk aan op de van hier gezonden mannen.

En daarvoor hebben we nu Ds. Adrianse in Bagelen, broeder Zuidema aan het hoofd der Keucheniuschool, insgelijks te Bagelen, en voorts Dr. Scheurer in Djocjarta.

De man in Pekalongan viel weg.

Denkt men nu, dat heel ons vaderland, van Delfzijl tot Sas van Gent en Maastricht, Mahomedaansch was, en dat ge voor dat heele land één dominee hadt te Arnhem, één dokter te Middelburg, en dan nog één directeur van een school, en vraag u af, wat dat te beduiden zou hebben voor heel ons land. Voor Noord- en Zuid-Holland, voor Groningen en Friesland, en alle provincien saam.

En toch, op Midden-Java is de toestand nog erger, want er woont een miljoen menschen meer.

Dit nu deed reeds meermalen de vraag rijzen, of het verstandig, of het beleidvol, of het praktisch en naar goede methode aangelegd is, om, zoolang onze missionaire macht nog zoo klein is, zich over zulk een breed terrein te verspreiden. Een terrein waar dan nog Batavia, Soerabaya en Soemba bijkomt.

De oudere broeders pleiten hier voor, en we verstaan hun illuse.

Iets weer prijsgeven, waar ge de hand op hadt gelegd, is een terugtred van het Kris voor de Halve maan, dat nooit!

Ge moogt de inlandische Christenen, al waren er maar drie in een residentie, niet aan zichzelf overlaten!

Op alle punten moet ge tegelijk beginnen. Het moet één veldslag met den Islam over heel de breedte van Java zijn!

o, We kennen die taal der poëtische phantasie.

Maar wat, als ge na een arbeid straks van 40 jaren nog zooged als op geen resultaten kunt wijzen? Als een 6000 inlanders nog voor het grootste deel niet uit bekeerlingen zijn, maar u van elders toegevloed? Als ge van de 6000 er weer 2000 aan uw invloed zaagt ontraken? Als ge zelf getuigen moet, dat het Christendom zelfs van die 4000 nog zoo verre beneden parstaat? En als ge ten slotte voor de zes miljoen menschen, die er in die veertig jaren wegstierven, niets, volstrekt niets in uw machteloosheid doen? kondt?

Goed, ge hebt dan uw Banjoemaas, en ge doet er niets. Ge hebt Kadoe, en ge richt er niets uit. Ge hebt Pekalongan, en nu Horstman uitviel, ontbreekt u ook daar alle hulpe. Zelfs in Djocjarta hebt ge wel een arts, maar nog geen prediker. En wat is dan één Ds. Adrianse voor de anderhalf miljoen menschen in Bagelen?

Denk u één predikant voor de heele provincie van Zuid-Holland!

Ons dunkt, het wordt tijd, dat de Zending ook uit dit oogpunt nauwkeuriger bezien worde.

De meesten kennen de cijfers niet, en hebben daarom geen flauwe voorstelling van wat ons Zendingsterrein op Midden-Java is.

Als er per residentie één prediker kon zijn, zouden we meenen dat we reeds aan de weelde toekwamen, en zie in plaats van die zes man hebben we er thans feitelijk maar één.

Een geordend prediker voor een landstreek met een miljoen meer menschen dan heel Nederland.

Laat men over deze quaestie althans van gedachten wisselen.

Laat de voorstanders van concentrering, en voorstanders van uitbreiding van het Zendingsterrein broederlijk hun argumenten voor en hun argumenten tegen in het midden brengen.

Dan zullen de kerken allengs in staat zijn, om zich een oordeel te vormen, en zal men op een volgende Synode weten, wat ons te doen staat.

En inmiddels, laat de kerken zich opmaken, en predikers veldzenden, en laat de predikers gaan!

Beredienst.

II.

Het beginsel waaruit voor ons het goed en deugdelijk recht der Liturgische gebondenheid opkomt, ligt dan, gelijk we zagen, in het karakter van vergadering, dat elke samenkomst der geloovigen draagt.

Toen Isaac da Costa in zijn dagen des morgens open hof bij zijn huiselijke godsdienst oefeningen hield, en elk belangstellend hoorder werd toegelaten, was Da Costa vrij man, om deze samenkomsten in te richten, gelijk hem goed dacht.

Die samenkomsten toch hield hij als gastheer. Hij kon als hoofd des huizes toelaten of buitensluiten wie hem geviel of misviel. Het stond hem vrij zijn Bijbel hardop in het Hebreeuwsch of in het Nederlandsch te

lezen. Hij kon hardop of zachtkens lezen. Hij kon een gebed laten voorafgaan of volgen. Hij kon laten zingen of niet laten zingen, en zoo hij zong, psalmen of gezangen kiezen of Engelsche hymnen of zangen van Cesar Malan in het Fransch. Hij kon een aalmoes voor de armen vragen of niet. Hij kon vroeg of laat beginnen. Hij kon lang of kort lezen. Hij kon het doen in zijn kamerjapon of in deftig gewaad. Hij kon staande of zittende ageeren. Kortom, hij was als gezinshoofd en gastheer volmaakt vrij, om alle ding te regelen of niet te regelen, en in elk geval te doen naar eigen goedvinden.

En in die positie verkeerde Da Costa, omdat er te zijnen huize geen vergadering werd gehouden, maar een bijeenkomst, of zelfs dat niet eens, maar enkel een geestelijke instuit.

Het verschil tusschen die twee ontsnapt velen wel, maar is toch duidelijk.

Een vergadering is het in een zaal of vertrek opkomen van de leden van eenzelfde corporatie, college, vereniging, genootschap of gilde, doch altoos daaraan te herkennen, dat vooraf vast moet staan, wie er wel en wie er niet hooren, en dat wie er toe hooren, verschijnen, niet omdat een ander het hun toestaat, maar omdat ze er recht op hebben, en het hun zelfs ten plicht is.

Bij een college noemt men het ook wel zitting, omdat men dan zelf zit, en anderen voor zich kan laten verschijnen. Met name de rechtbank houdt zittingen, geen vergaderingen. En van de rechtbank is dit begrip van zittingen overgegaan op de parlementen, op gemeenteraden, op kerkeraden enz., ook al loopt daarvoor ook nog het woord vergadering. Men kan zoowel spreken van een kerkeradsvergadering als van een zitting van den kerkeraad, en zoo ook evenveel van vergadering van den gemeenteraad als van een zitting van den gemeenteraad, al is bij den kerkeraad de naam „vergadering“ veel meer in gebruik.

Doch dit verschil tusschen vergadering en zitting nu daargelaten, kleef aan deze soort gemeenschappelijke besprekingen en handelingen altoos het karakter van het vooraf bepaalde en vaststaande. Zoowel een „vergadering“ als een „zitting“ veronderstelt dat het college of de corporatie besta; dat het uitgemaakt zij wie er toe behooren; dat vooraf vaststa wie recht van advies en recht van keurstem hebben; dat bepaald zij wie al dan niet als werkende leden optreden; en dat er een bestuur zij, dat aanspreekt en leidt.

Dit is alzo heel iets anders dan een losse bijeenkomst, een meeting of een lezing.

Al zulk soort samenkomsten toch gaan niet van een bestuur uit, maar van één die zich opwerpt. Men plaatst dan een advertentie, of ook zendt uitnodigingen rond. Wie komen wil komt. En als de samenkomst afleij, is het weer uit.

In die soort samenkomsten heeft alzo de man, of de zichzelf opwerpende commissie, het volstrekte recht, om het alles in te richten naar eigen goedvinden. Juist omdat wie oproept niemand dwingen kan, en niemand gehouden is zich aan de oproeping te storen, kan men het aanleggen gelijk men wil.

Slechts worde hier ter loops de opmerking ingevlochten, dat eigenlijk geen spraakgebruik zoo slecht en zoo verkeerd is, als wanneer eenige heeren die zich opwerpen, den naam aannemen van commissie. Zoo hoort men telkens dat zich een commissie gevormd heeft voor de aanbidding van een huldelijk aan de Koningin-Regentes, dat zich een commissie gevormd heeft van advies, dat zich een commissie gevormd heeft om een ongelukkige te helpen, en zooveel meer.

Welnu voor al zulke „klompjes menschen“, gelijk men in Transvaal zoo zegen, is de naam van commissie contrabande.

Het woord commissie toch houdt juist omgekeerd in, dat ge niet uzelven opwerpt, noch ook uit eigen beweging optreedt, maar optreedt als gelast en gecommiteerd door een persoon of corporatie die daartoe autoriteit bezat.

Zelfs als de burgemeester eenige personen uitnodigt, om zich als commissie te verenigen, heeft dit met de natuur en het werk van een commissie niets gemeen, omdat de burgemeester ten deze geen autoriteit bezat, en niet een last oplegt, maar verzocht.

Niemand zal dan ook van personen die zichzelf opwerpen zeggen, dat ze gecommiteerden zijn, omdat men nog zeer wel gevoelt, hoe ge alleen gecommiteerd kunt worden door een ander, en wel alleen door iemand die hiertoe gezag en autoriteit heeft.

Een koning kan een commissie benoemen, een college kan een commissie benoemen, een corporatie of vereniging kan een commissie benoemen, maar eenige heeren, die zelve saam een commissie gaan vormen, verstaan zelve het woord niet.

Commissie komt van committere, een Latijnsch woord, saamgesteld uit con en mittere, dat wel eerst in de Decretalen ons woord commissio, in den zin van het Duitsche Ausschuss vormde, maar toch door mittere, d. i. zenden, het begrip van last in zich sluit.

Doch deze engere beteekenis van het woord commissie nu daargelaten, vast staat dan toch, dat een vergadering en een bijeenkomst niet hetzelfde zijn, en dat bij een vergadering altoos te denken is aan een college of corporatie, waarvan de leden op een rol staan, zoodat ze naar vasten regel, door een aangewezen bestuur, kunnen worden opgeroepen, om saam te handelen, saam te beraadslagen of saam te besluiten.

De geheele Liturgische quaestie hangt, onder dit gezichtspunt, alzo aan deze hoofd-vraag: Is wat wij noemen „kerkhouden“ te beschouwen als een losse bijeenkomst, of wel als de vergadering van een vaste corporatie?

Ook het een dienstig gebied. Herhaaldelijk uit Engeland vo courant bekend dat uur, in dat dienstige samen ook, ze loeger groote salons t lieten dan doo rondzenden.

Ook dan wen heden, gesproke Kortom, het lee den. En toch niets dan een le

Maar zoo is oefening niet.

Wat des Zo plaats grijpt is of dien prediker daarin naar go zeer bepaaldelij gemeente in we

Alleen het t maakt dat men zelfde uur in me vergaderd. Op stad behoef dat gemeente in één dus slechts één

Maar of men bouwen saankt het karakter de

Immers deze er is een corpor of de plaatselij te vinden is, w poratie behoort aan haar hoof

4e, dat deze co onder een vast dat de oproepi gemeente van h

wel de vergade gehouden, zoo hoorders binne dat toch alleen, wat in die verg toekomt. Zoo l van den Doop Avondmaal.

We verzoek karakter van d ningen in onze wel in het gela

Alleen wie d oefeningen helde